gemeente Bunnik

RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering
22 juni 2023

Zaaknummer
1235665

Onderwerp: Programma Bunnik Klimaatneutraal 2040

Aan de raad,

Onderwerp
Programma Bunnik Klimaatneutraal 2040

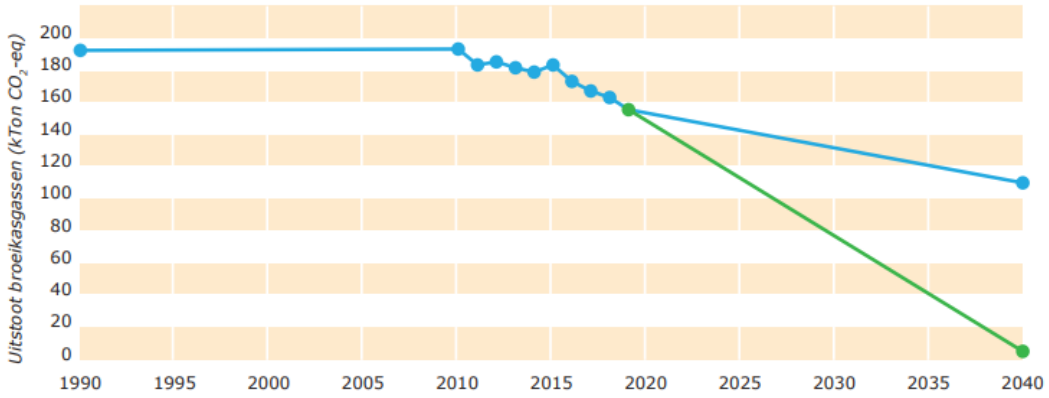
Gevraagde beslissing
1. Het programma Bunnik Klimaatneutraal 2040 vast te stellen;
2. Kennis te nemen van het advies om toe te groeien naar 7,6 fte en hierover jaarlijks een integrale afweging te maken bij het vaststellen van de kadernota;
3. De te ontvangen subsidie van het Rijk ad € 300.381 in 2023; € 303.106 in 2024; € 305.831 in 2025 op te nemen in de begroting en als budget in te zetten voor de tijdelijke uitbreiding van de formatie met 2 fte voor de jaren 2023-2024-2025 en voor benodigde onderzoeken.

Grondslag
Op basis van het Klimaatakkoord hebben wij als gemeente de taak om de gestelde opgaven voor het terugbrengen van de uitstoot van CO2 en andere broeikasgassen uit te voeren op dit brede werkterrein. In navolging van het collegeprogramma Groeien, vergroenen en verbinden 2022-2026 wordt daaraan middels dit programma uitvoering gegeven.

Inleiding
Het college heeft in haar Collegeprogramma 2022-2026 afgesproken dat er een programma met bijbehorende routekaart wordt opgesteld voor een klimaatneutraal Bunnik in 2040. De gemeente Bunnik geeft hiermee uitwerking aan het Klimaatakkoord van Parijs en het nationale klimaatakkoord. Ook de inwoners van Bunnik zien dat klimaatverandering een grote lokale en mondiale impact heeft en willen dat de volgende generaties ook nog op een prettige manier moeten kunnen wonen en leven. Het college wil daarom vanuit een lange termijnvisie, routekaart en mijlpalen concrete stappen zetten om het gestelde doel – in 2040 klimaatneutraal– te behalen. Daarvoor is dit programma een geschikt middel. De definitie van klimaatneutraal 2040, is dat de uitstoot van broeikasgassen zoals CO_2 en methaan naar netto nul gaat in alle sectoren: gebouwde omgeving, mobiliteit, landbouw en industrie. Om het einddoel te behalen is een versnelling nodig van het tempo met bijbehorende schaalsprong. In bijlage 1 wordt het programma Klimaatneutraal 2040 gepresenteerd. Vanuit het rijk is daarnaast via een specifieke regeling (Capaciteit decentrale overheden voor klimaat-en energiebeleid, afgekort CDOKE) budget voor elke gemeente beschikbaar gesteld voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid, gericht op CO2 reductie. Deze middelen kunnen worden aangewend voor het programma Klimaatneutraal 2040. Zie hiervoor bijlage 2 en 3.

De brede strategie om te komen tot netto nul CO2 uitstoot is het 1. Reduceren, 2. Verduurzamen en 3. Compenseren van de uitstoot als sluitstuk. Dit wordt gedaan volgens vijf programmalijnen, met elk een eigen doel voor 2040. De programmalijnen zijn: duurzame opwek, duurzame warmte, duurzame mobiliteit, duurzame landbouw, bedrijven en industrie en circulaire economie. Daarnaast worden er per programmalijn opgaven beschreven waaraan uitvoering moet worden gegeven en wordt aangegeven hoeveel capaciteit er nodig is om daaraan te kunnen werken. Gezamenlijk vormt dit het programma Bunnik Klimaatneutraal 2040 waarmee de gemeente uitvoering kan geven aan de opgave van het rijk om de emissies van broeikasgassen omlaag te brengen en deze beleidsdoelstelling in de gemeente te verankeren.

Beoogd effect
Met het programma werkt de gemeente vanuit een lange termijn visie en bijbehorende opgaven, structureel en doelmatig aan het einddoel Bunnik Klimaatneutraal in 2040. Met andere woorden, netto nul CO2 uitstoot. Dit is een ambitieus doel, op dit moment moet er nog bijna 160 kiloton broeikasgasreductie gerealiseerd worden, ten opzichte van 1990. Bunnik heeft daarmee ca. 20% van de weg afgelegd, op weg naar klimaatneutraal. In figuur 1 is de opgave voor Bunnik inzichtelijk gemaakt.

Figuur 1: De historische uitstoot van broeikasgassen (in kiloton CO2-equivalenten) in 1990 en tussen 2010-2019 geprojecteerd evenals de prognose richting 2040 op basis van vastgesteld beleid[1] (blauw) als het tempo wat nodig is om in 2040 klimaatneutraal te worden

Beschrijving varianten/mogelijkheden
Niet van toepassing

Argumenten
1.1 Het programma geeft uitvoering aan het klimaatakkoord.
De grondslag voor het voeren van gemeentelijk klimaatbeleid ligt besloten in het nationale klimaatakkoord welke de gemeenten hebben ondertekend. Het programma geeft mede houvast voor het werken aan de doelen van het klimaatakkoord.

1.2 Het programma geeft invulling aan de gemaakte bestuurlijke afspraken om te komen tot de route naar Klimaatneutraal 2040.
De gemeente Bunnik heeft haar doelstelling om klimaatneutraal te zijn in 2040 vastgesteld (raadsvoorstel 22-078). Het programma is de uitwerking van de opgave voor het ontwikkelen van een uitvoeringsprogramma Klimaatneutraal 2040. Het legt de beoogde beleidslijn en de uitvoering daarvan vast voor de komende jaren met als einddoel 2040.

1.3 Het programma stelt de bestuurders in staat om te sturen op resultaten.
Het programma beschrijft beleidslijnen en doelen en geeft daarmee inzicht aan bestuurders om richting het tijdig behalen van het gestelde einddoel te sturen en daarvoor ook middelen en capaciteit beschikbaar te stellen. Om structureel te kunnen werken aan de opgaven op korte er langere termijn, richting het einddoel van klimaatneutraliteit in 2040 is er inzicht nodig in het scala aan activiteiten om de doelen te behalen. Het hoofdstuk uitvoering geeft weer waaraan, in de komende jaren concreet en tot 2040 globaal gewerkt zal worden om het doel te behalen. Dit is niet statisch en zal in de tijd worden aangepast naar nieuwe inzichten en ontwikkelingen. Het vaststellen van de beleidslijn klimaatneutraal 2040 zal doorwerken in bijna alle taakvelden van de gemeente, om het generieke doel te bereiken, de CO2 uitstoot omlaag brengen.

1.4 Het programma klimaatneutraal omvat alle relevante beleidslijnen om CO2 uitstoot en overige broeikasgassen naar netto nul te reduceren.

[1] Dit is al het beleid wat in 2022 was vastgesteld, o.a. het zonneveldenbeleid, RES 1.0, TVW, en daarbij allerlei autonome ontwikkelingen zoals groei van inwoneraantal, besparingen en groei zonnepanelen op daken.

Het programma biedt overzicht in de samenhang van opgaven die nodig zijn om de benodigde CO2 reductie aan te pakken. Niet eerder in de gemeente is de klimaatopgave in dergelijke samenhang in een programma weer gegeven. Een dergelijke beleidslijn is essentieel voor het verregaand kunnen uitvoeren van klimaatbeleid.

2.1 Het vergroten van het programmateam is een voorwaarde voor het behalen van doelen.

Om het einddoel te behalen en hieraan structureel en programmatisch te kunnen werken, is het nodig dat een programmateam gericht aan de slag kan en kan groeien tot het aantal geadviseerde fte's. Met het opnemen van het team in het formatieplan wordt het structurele karakter van deze nieuwe taak, met opgaven en middelen, geborgd. Er is nu budget voor 3,2 fte vaste formatie beschikbaar. Daarnaast kunnen we voor 2023 - 2025 tijdelijke formatie uit CDOKE gelden aannemen. De formatie zal uiteindelijk bestaan uit medewerkers voor energieopwekking, warmtetransitie, duurzame mobiliteit, circulaire economie, duurzame landbouw, bedrijven en industrie en breed in de organisatie landen. Er zijn al middelen door het Rijk gereserveerd voor na 2025. Wanneer hier meer bekend over is kan de formatie na 2025 verder worden vormgegeven. Elk jaar wordt de raad via de kadernota op de hoogte gehouden hoe het programmateam verder vorm kan krijgen.

3.1 De CDOKE gelden worden beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het programma Klimaatneutraal 2040.

Het Rijk stelt voor de jaren 2023-2025 middelen beschikbaar voor het verminderen van de CO2 uitstoot en de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. De middelen zijn specifiek bedoeld om gemeenten in staat te stellen de klimaatopgaven zoals afgesproken in het Klimaatakkoord en de Klimaatwet uit te voeren en de capaciteit te vergroten. Het koppelen van deze specifieke middelen aan dit klimaatprogramma en de daarin beschreven taken en opgaven is in lijn met de verantwoordingseisen. Van CDOKE kan ongeveer 2 fte worden ingehuurd met daarnaast ruimte om te besteden aan benodigde onderzoeken. De verwachting is dat ook in de jaren na 2025 geld beschikbaar komt voor uitvoering van de klimaatwet.

Kanttekeningen

1.1 Het programma is ambitieus en vraagt om een nieuwe manier van werken.

De opgave is afhankelijk van beschikbare budgetten, menskracht, technologie en wil. Het tijdig en volledig bereiken van het eindresultaat is afhankelijk van het samenspel tussen veel partijen en belangen. De ontwikkelingen op dit terrein gaan in een hoog tempo, dat kan leiden tot nieuwe kansen, waar op termijn ook op geanticipeerd moet en kan worden met het programma. De aanpak vraagt om een nieuwe manier van werken, die overal in de gemeente en gemeentelijke organisatie een plek moet krijgen. Een dergelijke transitie kenmerkt zich door onzekerheden en is per definitie niet te vangen in een blauwdruk of vastomlijnd stappenplan. Bunnik is, net als veel andere gemeenten in Nederland, nog volop aan het leren en experimenteren hoe zij haar duurzame doelen gaat realiseren. Daarbij horen tegenvallers, af en toe je neus stoten en daarop reflecteren. Het programma zorgt voor een doelmatige aanpak, tegelijkertijd is het realistisch om aan te geven, dat een transitie niet lineair verloopt. Het programma geeft de gemeente en inwoners de mogelijkheid om toe te werken naar de stip op de horizon. Het is ook opgebouwd vanuit de maatregelen en activiteiten die het meest impact hebben, en het makkelijkst te realiseren zijn. Door periodiek te evalueren en door samen te blijven werken met de regio (U16) wordt nieuwe kennis gedeeld en kan ondanks de onzekerheid over de toekomst slagvaardig gewerkt worden.

1.2 Hoofdstuk 8 Uitvoering is geen statisch plan.

De activiteiten genoemd onder het hoofdstuk uitvoering beschrijven een situatie waarin er voldoende capaciteit en middelen beschikbaar zijn om aan de slag te gaan. De uitvoering is een richtlijn, die handvatten geeft, maar hierbij horen ook onzekerheden van ontwikkelingen of nog onbekende factoren. In de huidige situatie hebben we te maken met personeelstekorten. Er worden daarnaast wel voor het eerst door het rijk gelden beschikbaar gesteld die zicht op meer uitvoeringskracht geven, zoals CDOKE. De gemeente bevindt zich in een opbouwfase op dit thema en dat geldt ook voor het kunnen uitvoeren van alle activiteiten die benoemd worden.

1.3 De keuze voor zon of wind energie wordt in het programma nog niet bepaald

Op dit moment lopen er twee relevante onderzoeken rondom windenergie die van belang zijn voor de mogelijkheden voor windenergie in Bunnik. Het rijk bepaalt zeer waarschijnlijk nieuwe afstandsnormen waarmee de mogelijkheden voor windenergie in Bunnik nog kunnen wijzigen. Daarnaast voert de provincie Utrecht een plan m.e.r. uit, waarin zij alle mogelijke locaties voor windenergie in de provincie

onderzoeken. De resultaten van beide benut Bunnik om de keuze voor het scenario zon en/of wind in een volgende fase verder uit te werken. Op dit moment kan er wel gestart worden met het herzien van het beleidskader zonnevelden en het vaststellen van een nieuw plafond. De verwachting is dat er naast windenergie hoe dan ook meer zonne-energie nodig is om de doelstelling klimaatneutraal 2040 te behalen.

1.4 De netcongestie heeft effect op de mogelijkheden voor aansluiting van lokaal opgewekte energie op het net en de mogelijkheden voor afname van energie.
De netcongestie problematiek vraagt in de komende jaren om innovatie en afstemming tussen alle spelers die opwek realiseren en afname vragen. Slimme keuzes in de afname vraag (warmtetransitie) zijn belangrijk evenals afstemming over wie op welke station kan aansluiten. De netbeheerders hebben duidelijkheid nodig over de toekomstige vraag en aanbod van energie want daarmee kunnen zij gaan investeren om knelpunten op te lossen.

2.1 Het huidige gebrek aan personeel kan de uitvoering vertragen.
Op dit moment zijn te weinig mensen met specifieke ervaring en kennis beschikbaar die zich willen binden aan Bunnik om adequaat aan de slag te gaan met alle werkzaamheden. Dit is een doorlopende moeilijkheid waar wij en andere gemeenten mee te maken hebben. Dit geldt voor zowel het vinden van tijdelijke mensen als structurele collega's op dit specifieke brede werkveld. Het risico is dat niet alles tegelijk opgepakt kan worden volgens het programma. Het programma biedt wel handvatten om te bepalen waar de meeste impact van de gemeente ligt, om prioriteiten te stellen.

3.1 Onrechtmatig uitgegeven CDOKE gelden moeten terugbetaald worden.
De CDOKE gelden hebben een bepaald doel en moeten met de jaarrekening via een specifieke (SISA) systematiek worden verantwoord. Indien blijkt dat ze niet zijn ingezet voor het doel dat het rijk eraan heeft verbonden, zal de gemeente het bedrag moeten terug betalen. De CDOKE gelden zijn niet inzetbaar voor alles gerelateerd aan duurzaamheid. Het gaat alleen om werkzaamheden gerelateerd aan het verminderen van de CO2 uitstoot en niet voor bijvoorbeeld natuur of klimaatadaptatie. Zie bijlage 2 en 3.

Kosten, baten en dekking
Het advies bij het programma geeft aan dat van de huidig beschikbare 3,2 fte (inclusief beschikbaar gestelde 2 fte in 2023) naar 7,6 fte moeten groeien om alle werkzaamheden uit te kunnen voeren.
De CDOKE gelden zijn voor drie jaar beschikbaar gesteld, specifiek voor (tijdelijk) extra capaciteit of onderzoek. Dat komt neer op ongeveer 2 fte voor een specifiek taak, beleid of onderzoek. De verwachting is dat ook in de jaren daarna geld beschikbaar komt voor uitvoering van de klimaatwet, het Rijk heeft reeds geld daarvoor gereserveerd. Via de kadernota worden voorstellen gedaan om stapsgewijs toe te groeien naar de benodigde fte's voor het programma.

De dekking voor het programma is mede afhankelijk van toekomstige gelden vanuit het rijk, na 2025 en het aantal fte dat de gemeente beschikbaar stelt via de kadernota, om het programma uit te voeren.

Uitvoering
Na vaststelling van het programma wordt er gestart met de uitvoering door het programmateam.
De voortgang op het doel wordt jaarlijks gemonitord op basis van bestaande data van de landelijke klimaatmonitor en daarbij wordt meegenomen:

- Broeikasgasreductie ten opzichte van 1990;
- Hoeveelheid lokaal opgewekte duurzame energie in TJ;
- Het aantal elektrische laadpalen binnen de gemeente.

Deze indicatoren worden meegenomen in de P&C cyclus en jaarlijks wordt de raad via een informatienota op de hoogte gehouden van de voortgang. Veel informatie is beschikbaar via open data, of wordt bijvoorbeeld via de U16 gemonitord. Met de tijd worden inzichten verkregen om het programma bij te sturen of aan te scherpen. In 2026 herijken we het programma.

Er zijn organisaties binnen de gemeente die essentieel zijn voor het slagen van de opgave. De gemeente wil een samenwerkingsovereenkomst opstellen met een partij zoals de Energie Coöperatie Bunnik

waardoor deze structureel ondersteund kan worden. Voorwaarden hiervoor zijn voldoende beschikbare financiering en gezamenlijk uitwerking geven aan het programma.

Bijlagen
1. Programma Bunnik Klimaatneutraal 2040;
2. Toekenning CDOKE
3. Klimaatwet artikel 2

Ter inzage
Niet van toepassing

Odijk, 16 mei 2023

Burgemeester en wethouders van Bunnik,

de secretaris	de burgemeester,
dhr. mr. G. Veenhof	dhr. R. van Bennekom

gemeente Bunnik

Nummer

1235665

De raad van de gemeente Bunnik;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 mei 2023;

b e s l u i t :

1. Het programma Bunnik Klimaatneutraal 2040 vast te stellen;
2. Kennis te nemen van het advies om toe te groeien naar 7,6 fte en hierover jaarlijks een integrale afweging te maken bij het vaststellen van de kadernota;
3. De te ontvangen subsidie van het Rijk ad € 300.381 in 2023; € 303.106 in 2024; € 305.831 in 2025 op te nemen in de begroting en als budget in te zetten voor de tijdelijke uitbreiding van de formatie met 2 fte voor de jaren 2023-2024-2025 en voor benodigde onderzoeken.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 22 juni 2023,

de griffier,	de voorzitter,
dhr. F.J. van der Lubbe	dhr. R. van Bennekom

Procedure raadsvoorstel / -besluit

		Digitaal beschikbaar bij griffie
Onderwerp	Programma Klimaatneutraal 2040	NEE
Bijgevoegde stukken		JA
Ter inzage		NEE
Inhoud besluit B&W	1. Het programma Bunnik Klimaatneutraal 2040 vast te stellen; 2. Kennis te nemen van het advies om toe te groeien naar 7,6 fte en hierover jaarlijks een integrale afweging te maken bij het vaststellen van de kadernota; 3. De te ontvangen subsidie van het Rijk ad € 300.381 in 2023; € 303.106 in 2024; € 305.831 in 2025 op te nemen in de begroting en als budget in te zetten voor de tijdelijke uitbreiding van de formatie met 2 fte voor de jaren 2023-2024-2025 en voor benodigde onderzoeken.	
Datum besluit B&W	16 mei 2023	
In Voorrondes Open Huis	Bespreken	
Bijzonderheden		
Gewenste planning		
Open Huis	8 juni 2023	
Raad	22 juni 2023	
Uiterste datum Raad	22-06-2023	
Agenda Commissie		
Datum bespreking	23 mei 2023	
Opmerkingen		